

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Голубь Валерія Володимирівна,

*д. держ. упр., проф., професор кафедри суспільного розвитку і суспільно-владних відносин,
Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ*

ORCID 0000-0003-4790-4819

УДК 323.2:005

doi: 10.34213/ap.21.01.01

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ІНТЕРАКЦІЙ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕРЖАВИ

У статті досліджено процес інституціоналізації інтеракцій держави і суспільства як основи формування ефективної держави. Акцентовано увагу, що інституціоналізацію взаємовідносин держави і суспільства у широкому контексті можна розглядати у двох основних аспектах: по-перше, на рівні норм і правил (їх фіксації або виключенні), по-друге – на організаційному рівні – за рівнем відносин, передусім – відносно різних соціальних груп і категорій громадян. Наголошено, що йдеться про пошук нових форм взаємовідносин суспільства з державою та її інституціями, відповідно, змінюється зміст площини політики і політичного, також співвідношення політики і управління, разом з пріоритетами економічного і політичного розвитку держави. Доведено, що від рівня і якості взаємодії влади і суспільства залежить успіх модернізаційних процесів та їх ефективність і стратегічна послідовність у досягненні цілей суспільних трансформацій у транзитивному суспільстві.

Ключові слова: інституціоналізація; державна бюрократія; суспільні комунікації; інноваційні зміни; транзитивне суспільство; ефективна держава; публічне управління.

Постановка проблеми. Модернізація держави передбачає інноваційні зміни, які повинні підтримуватися суспільством і відповідальною владою, значною мірою як результат ефективних комунікацій між органами державної влади, бізнесом і суспільством. Від рівня інституціоналізації інтеракцій держави і суспільства, взаємовідносин державного і громадського секторів залежить, чи будуть модернізаційні процеси ефективними й стратегічно послідовними у досягненні визначених цілей суспільних трансформацій у транзитивному суспільстві.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Теоретичні й практичні аспекти процесу інституціоналізації інтеракцій держави і суспільства висвітлені в працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Так, взаємозв'язку модернізаційних процесів й інституціональних трансформацій приділено достатню увагу у працях О. Бень, Г. Вегнера, В. Полтеровича, С. Хантінгтона; питаннями функціонування і векторів розвитку публічного управління у транзитивних суспільствах займаються Б. Пітерс, А. Оболонський, Д. Олсен, Д. Осборн, С. Телешун, А. Фісун; управлінським аспектам модернізаційних реформ приділено увагу у працях Д. Кеттла, Н. Меннінга, П. Окойна, Г. Олссена, В. Солових; комунікативних аспектам у публічно –управлінській діяльності приділено увагу у працях А. Андерсена, М. Кастельса, О. Шевченко.

Метою статті є аналіз особливостей процесу інституціоналізації інтеракцій сучасних держави і суспільства як основи формування ефективної держави у транзитивному періоді її розвитку.

© Голубь В. В., 2021

Виклад основного матеріалу дослідження. Інституціоналізація взаємовідносин держави і суспільства у широкому контексті можна розглядати у двох основних аспектах: по-перше, на рівні норм і правил (їх фіксації або виключенні) і, по-друге, – на організаційному рівні – за рівнем відносин, передусім відносно різних соціальних груп і категорій громадян. У перехідному суспільстві відбувається трансформація інститутів, змінюється інституціональна стабільність як реакція на потреби розвитку держави і суспільства, подолання ригідності інститутів, які вже не можуть відповідно реагувати на зовнішні і внутрішні виклики або кризові ситуації.

Слабкість і неефективність держави безпосередньо пов'язана з її неспроможністю реагувати на внутрішні і зовнішні виклики. Питання успішного розвитку перехідних держав безпосередньо пов'язано з їх інституційною сталістю, спроможністю відповідати на зовнішні і внутрішні виклики. Так, сучасний американський вчений К. Валлерстайн відмічає, що у нових умовах держави вже не можуть ефективно функціонувати у межах “сучасної світосистеми” [2].

На його думку, держави все менш грають ключову роль як стабілізуючий елемент системи, спроможний знаходити механізми запобігання або виходу з кризи, у тому числі – за рахунок внутрішніх ресурсів. У цьому контексті, свого один з авторів системного аналізу і науки кібернетики У. Єшбі, обґрунтував принцип необхідної різноманітності, відповідно до якого управляюча система, якщо вона прагне бути результативною, повинна бути не менш різноманітною, ніж та, якою управляють [6, с. 294].

Отже, для трансформації інститутів потрібні нові суб'єкти інституціональних змін, у тому числі – нові форми, засоби, канали громадянської участі [3, с. 28].

Відповідно, функціонально змінюється імператив і вимоги до сучасної системи публічного управління, адже вона повинна (на основі партисипативних принципів і підходів) синтезувати зусилля держави (управлінців-професіоналів) і інститути громадянського суспільства, таким чином, публічне управління все більше починає виконувати функцію *суспільної координації*, разом із класичною системою державного менеджменту.

У цьому контексті відкритість державних органів, організацій, залучення громадськості до публічних дискусій і обговорень з актуальних питань розвитку держави і суспільства, пошук спільних інтересів з політичних, економічних, соціальних та ін. питань є базисом вироблення спільних позицій, який, за сприятливих умов, перетворюється на важливий ресурс вироблення політико-управлінських рішень і визначення стратегічних цілей публічної політики.

Традиційний лінійний підхід розглядає державу переважно з точки зору пріоритету суб'єкт-об'єктного підходу, на відміну від координаційного – коли суспільні зміни і модернізаційні перетворення є результатом більш високого рівня інтеракцій і різноманітних ресурсів, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що також модифікує публічний простір, відповідно, розширення суб'єктності у публічних справах впливає на перебіг трансформаційних і модернізаційних процесів змінюють не тільки систему суспільних відносин, але також і роль держави – від адміністративної до координаційної [7].

Сучасні тенденції суспільного розвитку, виклики потребують команду відповідального уряду, який би зміг реалізовувати завдання публічної політики, концептуально (*citizen-centric-government*) орієнтований на досягнення визначених суспільних цілей, виходячи з пріоритетів розвитку держави. Основним питанням є підвищення якості управління, спираючись на системні

взаємозв'язки, організаційне впорядкування, а також розвиток принципово нового рівня комунікаційних зв'язків між органами державної влади, громадянами і неурядовими організаціями. За таким координаційним (сітьовим) підходом пріоритетом є не організація і вдосконалення механізму виконання структурних завдань, а формування нової системи з різноманітних ресурсів, їх включення в публічні справи, спроможної ефективно реагувати на зовнішні і внутрішні виклики, зміни, реалізуючи визначені стратегічні цілі і завдання, навіть, в умовах відсутності стійкості системи і невизначеності.

При цьому, відмітимо, що вплив еліт на перебіг подій у публічній сфері знижується, адже знижується сам рівень довіри до політиків і представників влади. Якщо спиратися на методологію структуро-функціонального підходу до аналізу суспільних і політичних явищ, то варто згадати, що в основі такого підходу є аналіз будь якого явища з точки зору системного підходу, пріоритету соціальних зв'язків, закономірностей, відносин над окремими елементами системи. Вживаним у зарубіжній науковій традиції є поняття *політичної сіті* – яка, передусім, трактується як комунікація, що на відміну від лінійної організації модифікує процеси і результати діяльності у всіх сферах політико-адміністративних і суспільних відносин.

Так, на думку М. Кастельса, така (сітьова) логіка досягає соціальних результатів більш високого рівня, а сітьова динаміка взаємодії (рівень соціальних комунікацій, інтеракцій) є джерелом суспільних змін і інновацій [8]. Фактично, роль комунікацій надзвичайно підвищується як імператив зміни політичної реальності, змінює суспільний простір і відносини між основними гравцями політики. М. Кастельс вважає, що у сучасному суспільстві організації (структури) домінують над діяльністю, але структури відрізняються від сітей за складом, функціонально, ресурсно, за рівнем комунікацій, прагнучи до єдності через різноманітність [8].

Розвиток нових інформаційно-комунікативних технологій сприяє збільшенню можливостей включення громадськості, не державних акторів у процес вироблення публічної політики, що розширює горизонти громадського впливу і участі [9]. Формування *сітьового* підходу в процесах політики і управління дозволяє формувати так звану комунікативну включеність, завдяки якій формується новий публічний простір, який відрізняється безпосередньою інтегративною участю і включенням як громадянина, так і різних громадських об'єднань у процеси обговорення та прийняття публічно-адміністративних рішень, при чому як загального, так і локального рівня.

На відміну від монопольного ставлення і сприйняття держави відносно громадян, що має виключні права щодо визначення стратегії розвитку суспільства такий підхід відповідає координаційному підходу розгляду держави, коли разом із наявністю різних суб'єктів впливу (державних, суспільних, бізнес-кіл) на прийняття політико-адміністративних рішень. Отже, процес прийняття рішень перетворюється з адміністративно-бюрократичної організаційної моделі на *сітьову* багаторівневу модель, коли рівноправними учасниками процесу є владні інститути, державні структури, місцеве самоврядування і неурядові громадські організації, відповідно, процес прийняття рішень є результатом інтеракцій, погоджень, переговорів на різних рівнях управлінської вертикалі.

Важливим інструментом інституціоналізації владно-громадських інтеракцій є запровадження таких форм як громадські обговорення, громадські форуми, громадські експертизи, громадські слухання, громадський бюджет.

Фактично, йдеться про пошук нових форм взаємовідносин суспільства з державою та її інституціями, відповідно, змінюється зміст площини політики і політичного, також співвідношення політики і управління, разом з пріоритетами економічного і політичного розвитку держави, її ефективного менеджменту набувають все більшої ваги принципи політичної стабільності, відвідальної державної бюрократії, розвиток людського капіталу, підвищення якості управління і ефективності розвитку держави не тільки за рахунок підвищення ефективності адміністративного апарату, активізації державного менеджменту, а також, завдяки активізації лідерства, громадських ініціатив, підвищення прозорості і довіри у державному та громадських секторах.

Також зрозумілим є те, що стійкість держави безпосередньо пов'язана з якістю системи публічного управління, вмінням ефективно реалізовувати визначені стратегічні цілі і завдання, враховуючи все більший вплив не тільки державних акторів на процес вироблення публічної політики, але, також і на визначення суспільних цілей, формування публічних цінностей, включеність у політичні процеси та механізми, прийняття управлінських рішень, систему політико-адміністративного управління.

Фактично формування сучасної системи публічного управління, передбачає поєднання суспільної активності й громадянських ініціатив зі структурами політико-адміністративного управління, які виконують функції професійного управління та менеджменту. Помітною тенденцією є також виникнення нових форм у системі управлінських функцій держави – публічному управлінні, за допомогою яких відбувається вплив громадянського суспільства на прийняття важливих політико-управлінських рішень, врахування інтересів громадян та їх об'єднань – політичних, економічних, громадських та ін.

Пошук нових ефективних форм публічного управління, врядування актуалізується в умовах глобалізаційних викликів, адже від цього залежить питання успішного розвитку національних держав, розвиток нових демократичних форм управління і суспільних відносин, інституціоналізація громадянських ініціатив, які спроможні відстоювати власні інтереси, у тому числі, формуючи спільні органи управління.

Виходячи з того, що держава є особливим політичним інститутом, якій має монополієне право на здійснення власних функцій відносно суспільства (внутрішніх і зовнішніх), а також методів, за допомогою яких держава реалізує ці функції (передусім – переконання, примусу, нормативно-правового регулювання і контролю), відмітимо, що сучасні зовнішні і внутрішні виклики стимулюють держави до пошуку нових інституційних і функціональних форм реалізації особистих функцій, спроможності інтегрувати і мобілізувати власні ресурси і активність громадянського суспільства відповідаючи критеріям поняття ефективності держави з точки зору її системних взаємозв'язків як *capacity state*. Сучасна держава повинна бути ефективним менеджером, комунікатором, якісно виконувати функції “нічного сторожа”, надаючи при цьому доступні і якісні послуги, адаптуючись до вимог, системно і гнучко змінюючись у напрямку досягнення визначених цілей.

Розвал соціалістичної системи наприкінці ХХ ст., відхід від усталених традицій, підходів, принципів державотворення, державної політики і державного управління спричинили різкий злам традиційних суспільно-політичних і економічних інститутів і, відповідно, пошук нових моделей і векторів розвитку національної держави. При цьому у більшості випадків трансформації пострадянських держав великий масив внутрішніх і зовнішніх загроз не були

передбачені, що і стало причиною різкого прояву кризи фактично в усіх сферах суспільного життя і у розвитку державних інститутів. У цей же період починають активно формуватися нові політичні еліти, підґрунтям яких були національно-демократичні ідеї, рухи, в цілому – консолідація ідей національної державності. Але, відсутність власних традицій політичного і національного розвитку протягом тривалого (майже – вікового) часу значно ускладнювало і уповільнювало розвиток нових національних держав.

Важливим завданням і алгоритмом успіху перехідних держав було становлення та розвиток нових державних інститутів, ефективного державного менеджменту, підтримка громадянських ініціатив і розвиток “третього” сектору. У той же час, на думку А. Фісуна, активно формується новий тип суспільних взаємовідносин і політики – “патронажна політика”, особливістю якої є те, що в основі інституціоналізації нової політико-управлінської системи та її інститутів є певні ієрархічні владні конструкції, які побудовані за принципом взаємозалежних особистісних відносин, домінування “неформальної” влади, у тому числі влади капіталу, власності [4, с. 184].

Відповідно, боротьба основних гравців у політичній площині за владу, зводиться до боротьби за доступ до ресурсів, намагання отримати (або зберегти) контроль над ними, замість того, щоб демонструвати змагання і доводити переваги різних стратегій розвитку держави і суспільства, консолідації національної держави.

Становлення і розвиток ефективної держави передбачає розробку відповідної концепції публічного управління, що має бути спрямована на подолання відчуження влади і громадянського суспільства, розширення можливості для громадян впливати на прийняття важливих політико-управлінських рішень і подальший контроль їх виконання, збільшення каналів соціальної комунікації, формування партнерських відносин у горизонтальній площині, розвиток нових форм партисипаторного (“учасницького”) управління, формування нової пост бюрократичної системи управління на основі артикуляції державних і суспільних інтересів.

Фактично йдеться про інституціоналізацію політичну нових суб’єктів врядування, формування нового рівня відносин – суспільно-політичних сітей, на основі інтегративного базису кумуляції їх спільних зусиль, включення і конвертацію соціальних ресурсів у сучасну політичну практику, політичний капітал, у систему вироблення публічної політики і механізми публічного управління. За таких умов відбувається об’єктивація нових суб’єктів – сітьових груп, спільностей, які синтезують конструктивний потенціал і спільну синергію задля досягнення визначених стратегічних цілей і завдань. На нашу думку, саме формування таких дієвих суб’єктних партисипаторних утворень стане базисом сучасних модернізаційних реформ і має сприяти зниженню деструктивних тенденцій у політико-управлінській сфері, формування нових пост бюрократичних інститутів, орієнтованих на результат, використовуючи принципи державного менеджменту, артикулюючи інтереси держави, суспільства, бізнесу, орієнтуючись на соціально-відповідальний бізнес і позитивні ініціативи громадянського суспільства (розвиток між секторального соціального партнерства), формувати і підтримувати нові аксіологічні і морально-політичні норми і зразки поведінки, а також ініціювати й відстоювати механізми дієвого публічного контролю щодо функціонування влади та її інститутів, а також механізми зворотного зв’язку, спираючись на ефективну суспільно-політичну комунікацію.

У роботі “Зсув влади” О. Тоффлер підкреслює, що в результаті розвитку інформаційних технологій інформація стає всі більш доступною, відповідно, інформаційний ресурс вже не екссклюзивним (наприклад, для управлінців або політиків, влада яких вже не є монополістом у доступі до певної інформації) в аспекті унікальності при прийнятті рішень. В умовах управлінської кризи логічним є питання, які фактори і які ресурси є більш важливим базисом для сучасної системи владно-управлінських відносин з точки зору їх випереджального значення.

У цьому контексті уточнення функціоналу держави, системи її управлінських функцій відносно суспільства, є надзвичайно актуальним, передусім посилення координаційної та інформаційної функції в публічному управлінні у порівнянні з формальним управлінським підходом і традиційним політичним лідерством. Відповідно сприяння розвитку громадянських ініціатив, громадянського суспільства в цілому є у площині першочергових завдань сучасної держави як умови її ефективності, покращення управлінських функцій, зміцнення в цілому як політичного інституту. Вдосконалення комунікативних інтеракцій на всіх рівнях державних і громадських інститутів є базисом для формування стійкості і ефективності держави у тому числі – за рахунок вдосконалення системи прийняття і реалізації політико-управлінських рішень у напрямку досягнення стратегічних цілей розвитку держави і суспільства. Також, у сучасних умовах уточнюються змістовні характеристики політики як простору вироблення політичних рішень, передусім, за рахунок, включення не політичних акторів, стейкхолдерів у суб’єкту площину впливу на механізм вироблення і прийняття політичних рішень, що певним чином, обмежує вплив і автономність владно-адміністративний ресурсу у цьому контексті, завдяки формуванню і у подальшому – нормативно оформленими публічними комунікаціями влади і громадськості, держави і суспільства.

Фактично, йдеться про інституціоналізацію нового рівня суспільно-політичних відносин у системі публічного управління – формування нових інституціональних рамок інтеракцій держави і суспільства, що впливає на переформатування офіційно закріплених систем влади, політики і управління за рахунок представництва громадянських інтересів, формування нових політико-управлінських систем, органів завданням яких є представництво і відстоювання інтересів громадянського суспільства, формування суб’єктності неполітичних акторів у сфері політики і управління.

Демократія як політична цінність вже передбачає розвиток за різними, незапланованим заздалегідь сценаріями, включаючи і періодичні кризові стани у різних сферах держави і суспільства, адже, демократичний розвиток відбувається саме як подолання кризових станів і вихід на новий якісний рівень системи як держави і суспільства в цілому, так і їх складових – політичної, економічної, соціальної, інституціональної, культурної та ін. На нашу думку, аксіологічним є твердження, що існує прямиий зв’язок між інституціоналізацією демократичних принципів у розвитку перехідних держав і модернізацією економічної і політичної сфер, а також, якістю і ефективністю інститутів публічного управління.

Модернізація публічного управління і підвищення ефективності соціальних інститутів у перехідних державах передбачає розробку нових аксіологічних принципів, спрямованих на подолання відчуження між державою і суспільством, збільшення каналів комунікації між владою і суспільством, що дасть можливість забезпечення вільного доступу до каналів інформації

владних структур, відповідно, збільшити можливість впливу формування публічної політики, процеси прийняття і реалізації владних рішень, а також, контролю за їх виконанням. Це також позитивно вплине на розвиток соціального партнерства і активізацію громадянських ініціатив у питаннях контролю за діяльністю владних інститутів.

Удосконалення *горизонтальних* інтеракцій та ефективних механізмів зворотного зв'язку надзвичайно важливі для забезпечення інституційної розвитку і сталості інститутів, що повинно відбуватися у постійної взаємодії інститутів влади і суспільства, у який останні зацікавленні як інструменту просування і відстоюванні власних інтересів, адже за відсутності або за слабким рівнем такої комунікації, ригідності інститутів громадянського суспільства державна бюрократія на власний розсуд і в адміністративний спосіб реалізує визначені стратегічні цілі і завдання, наслідком чого буде дисфункція владно-управлінських інститутів, порушення їх системного взаємозв'язку, відповідно – зниження темпів суспільного розвитку і ефективності управління.

Питання щодо критеріїв ефективності держави як політичного інституту завжди було надзвичайно актуальним не зважаючи на її історичні періоди, форми державної влади, типи політичного режиму, дизайн і архітектуру владно-управлінських або політико-адміністративних відносин, адже від цього залежить питання її існування, розвитку, зміцнення або знищення.

Виходячи з того, що держава є складним системним утворенням, акумулюючи у собі інститути і інструменти влади і управління, специфічна сфера суспільних відносин як форми політико-інституціональної, нормативної, громадянської спільності, що поєднує макро- (державу), мікро- (її інститути) і мікро- (людину, громадянина) як політичні спільності, актуальним є питання щодо визначення імперативів формування сучасної стратегії суспільного розвитку, виходячи з парадигми спільних цінностей, необхідності відповідної реакції на зовнішні і внутрішні виклики, ефективності держави у вирішенні стратегічних політико-управлінських завдань, її ролі у суспільних трансформаціях, особливо у перехідному періоді розвитку в контексті пріоритетів парадигми *політики відповідального розвитку*.

Окреме питання у цьому контексті – потреба вироблення нових політико-управлінських, соціокультурних, аксіологічних підходів і принципів, які будуть орієнтовані на формування соціальної солідарності і відповідно, подолання дисфункцій і підвищення довіри до держави та її інститутів. Важливим є аналіз спроможностей держави, її адаптації до змін, ефективної роботи інститутів, відповідної реакції на внутрішні і зовнішні виклики, можливо – вироблення нової парадигми розвитку. Особливо це актуально для транзитивних держав, адже у цьому контексті важливими є також соціокультурні параметри – цінності, традиції, норми, ігнорування яких при визначенні нових стратегічних векторів розвитку може призвести до дисфункцій політико-управлінських практик і технологій, які є в основі функціонування сучасної держави та її інститутів, відповідно до загострення внутріполітичної кризи, соціальних конфліктів, посиленням сепаратних настроїв.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведений аналіз підтверджує, що ефективність держави як політичного інституту безпосередньо пов'язана з розвитком та інституціоналізацією нових елементів у системі політики і управління, які формуються разом зі зміною структури і функцій держави, передусім з розвитком різноманітних недержавних суб'єктів та якістю їх взаємодії з інститутами

держави, передусім політико-управлінськими. Варто зауважити, що важлива роль у цьому процесі належить механізму *самоорганізації*, завдяки якій різні соціальні і суспільно-політичні утворення відстоюють власні інтереси і намагаються впливати на процеси прийняття і реалізації політико-управлінських рішень, публічну політику в цілому. Подальші дослідження варто зосередити на аналізі формату взаємовідносин інститутів держави з недержавними суб'єктами у контексті соціокультурних особливостей, етнокультурних факторів домінуючих політичних і суспільних цінностей, національних традицій, а також рівня і етапів розвитку держави і суспільства.

Список використаних джерел

1. Бень О. Т. Інституціоналізація: теоретична інтерпретація поняття. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2012. № 6. С. 181–190.
2. Валлерстайн К. Конец знакомого мира: Социология XXI века. Москва, 2004. URL: http://library.kre.dp.ua/Books/2-4_kurs/Соціологія/ (дата звернення: 20.02.2021).
3. Патрушев С. В. Гражданская активность: институциональный подход (перспективы исследования). *Полис. Политические исследования*. 2009. № 6. С. 24–32.
4. Фисун А. А. Демократия, неопатримониализм и глобальные трансформации : монография. Харьков : Константа, 2006. 352 с.
5. Шевченко О. М. Особливості комунікацій з громадськістю у публічному управлінні. *Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток*. 2016. № 2. С. 61–68.
6. Эшби У. Р. Введение в кибернетику. Москва, 1959. 310 с.
7. Andersen A. Partisanship or cognitive mobilisation? A case study of the 2003 Czech EU accession referendum. *Limerick papers in politics and public administration*. Department of politics and public administration. University of Limerick, Limerick, Ireland. 2009. No 2. URL: http://www.ul.ie/ppa/content/files/Andersen_partisan-ship.pdf (дата звернення: 20.02.2021).
8. Castels M. The Rise of the Network Society. 2nd ed. Malden, MA, Oxford, UK, Chichester, UK: Wiley-Blackwell, 2010. URL: https://deterritorialinvestigations.files.wordpress.com/2015/03/manuel_castells_the_rise_of_the_network_societybookfi-org.pdf (дата звернення: 20.02.2021).
9. Williams K. Social Networks and Social Capital: Rethinking Theory in Community Informatics. *Community Informatics. A global e-journal*. 2008. Vol. 4. No 3. URL: <http://cijournal.net/index.php/ciej/issue/view/23> (дата звернення: 20.02.2021).

Golub V. V.,

Doctor of Public Administration, Professor,

Professor of Public social development and social-power relations Department, NAPA,

Kyiv

ORCID 0000-0003-4790-4819

INSTITUTIONALIZATION OF STATE AND SOCIETY INTERACTIONS AS A PILLAR TO ESTABLISH EFFECTIVE COUNTRY

The article is devoted to analysis on institutionalization process of state and society interactions as a pillar to establish effective country. It is noted that successful and efficient modernization processes, as well as strategic consistency in achievement of social transformations' objectives in transitive community, depend on the level and quality of cooperation between government and society. In broad context state and society relations' institutionalization may be studied and examined in two fundamental aspects. The first one proposes to review it at the level of standards and rules, the second one – at organizational level – that of relations, citizens belonging to different social groups and classes are above all. In effect, communications' role is extremely increasing as imperative in alteration of political entity, transforming social capacity and relationship among principal politicians. According to this, both imperative and requirements to present public administration system are changing, in view of the fact this system (based on participatory principles and approaches) must synthesize government's efforts (professional managers' ones) and institutions in civil society. Hence public administration is initiating to fulfill the function on social coordination, together with exemplary system of state management. A significant instrument in governmental and public interactions' institutionalization is introduction of such forms as public discussion, public meeting, public inspection, public audition, public budget. A noticeable tendency is creation of new forms in system of state

management functions – public administration, with assistance of which public community's impact on political and governmental decisions, taking into account citizens' interests and their political, economic and public associations is made. Virtually, it is about searching for new models in society and state interactions and state's institutions. Accordingly, either content of policy and political area or policy and governance correlation are altering, with priorities in state's economy and policy development and its prospective management. Principles of stable politics, responsible state red tape, developed personal funds, higher management quality and effective state development not only for administrative apparatus' improved efficiency, activation of state management, but for leadership activation, public initiatives, increased transparency and trust in both state and public segments are gaining more and more significance.

Keywords: institutionalization; state red tape; social communications; innovative alteration; transitive community; effective country; public administration.

References

1. Ben, O.T. (2012). *Institutsializaziya: teoretichna interpretatsia poniatya* [Institutionalization: Theoretical Interpretation of the Concept]. *Visnyk Lvivskogo universitetu. Seria sociologichna*, 6, 181–190 [in Ukrainian].
2. Wallerstein, I. (2004). *Konets znakomogo mira: Sociologia XXI veka*. [The End of the World as We Know It: Sociology of the XXI century]. Moscow. URL: <http://library.kre.dp.ua/Books/2-4 kurs/Соціологія/> [in Russian].
3. Patrushev, S.V. (2009). *Grazdanskaya aktivnist: institutcionalny podhod* (perspektivi issledovaniya) [Civil activity: institutional approach (prospects for research)]. *Polis. Poleticheskie issledovaniya*, 6, 24–32 [in Russian].
4. Fisun, O.A. (2006). *Democratyiya, Neopatrimonialism, I globalny transformatsii* [Democracy, Neopatrimonialism and Global Transformations]. Kharkiv: Konstanta [in Ukrainian].
5. Shevchenko, O.M. (2016). *Osoblivosti komunikatsy z gromadskistiu u publicnomu upravlinni* [Features of Public Communications in Public Administration]. *Publichnt upravlinnia: naukovy doslidjennia ta rozvitok*, 2, 61–68 [in Ukrainian].
6. Ashby, W.R. (1959). *Vvedenie v kibernetiku* [An Introduction to Cybernetics]. Moscow [in Russian].
7. Andersen, A. (2009). *Partisanship or cognitive mobilisation? A case study of the 2003 Czech EU accession referendum*. Limerick papers in politics and public administration. Department of politics and public administration. University of Limerick, Limerick, Ireland, 2. URL: http://www.ul.ie/ppa/content/files/Andersen_partisan-ship.pdf.
8. Castels, M. (2010). *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Malden, MA, Oxford, UK, Chichester. UK: Wiley-Blackwell. URL: https://deterritorialinvestigations.files.wordpress.com/2015/03/manuel_castels_the_rise_of_the_network_societybookfi-org.pdf.
9. Williams, K. (2008). *Social Networks and Social Capital: Rethinking Theory in Community Informatics*. *Community Informatics. A global e-journal*, vol. 4, 3. URL: <http://cijournal.net/index.php/ciej/issue/view/23>.

Надійшла до редколегії 22.02.2021 р.